ПАМ'ЯТАЙМО МИНУЛЕ — 200-річчя НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА 100-річчя АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ — БУДУЙМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250 (212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 241. TWO SECTIONS (SECTION 1) ЦЕНТІВ 20 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 26-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1975 No. 241. VOL. LXXXII.

НОВА РАДІСТЬ СТАЛА

Українки Ірвінґтону-Нюарку підсумовують Рік Жінки

Нюарк-Ірвінґтон, (Д.Р.). — На закінчення 1975 року, що був проголошений Міжнародним Роком Жінки, а в нашій громаді Роком Української Жінки, українські жіночі організації Ірвінґтону-Нюарку зорганізували в дні 7 грудня 1975 р. спільними силами вечір для підсумовання осягів цього року. Вечір мав студійний характер, тож центром програми був панель, який дав перегляд розвою жіночих рухів та аналізу суспільних явищ — економічних, політичних, культурних, — що спричинили народження фемінізму і його сучасне відродження, зглядно поселення в цілому світі.

Панель започаткували відповідними вступними заввагами Ліда Гладка і Анна Ґут. Про. „Причини і явища жіночого руху в Европі" доповідала д-р Іванна Ратич, професор Ратґерс Університету; „Короткий огляд американського жіночого руху" — подала Ірина Фенчак, психолог; „Етапи Українського Жіночого Руху" опрацювала д-р Наталія Пазуняк, викладач Пенсильвенського Університету, а про сучасне положення українських жінок — політичних в'язнів реферувала Стефанія Букшована. Модератором була мґр Дора Рак, яка закінчила серію доповідей переглядом осягів жінок на протязі 1975 року в американському і українському світі та відчитанням проєкту відповідних резолюцій, які заля апробувала. Одна з них, що відноситься до ситуації українських жінок — політичних в'язнів, буде переслана до конґресменів і сенаторів стейту Ню Джерзі та до відповідних осіб при Об'єднаних Націях. Знову ж ухвалений апель до організації Міжнародна Амнестія буде ширше випрацьований і туди предложений. Врешті до Управи СФУЖО буде передана рекомендація в справі продовження дій комітетів Року Жінки і розроблення плянів для українського жіноцтва на декаду 1975-1985 — в рамках напрямних ухваленого в Мехіко Ситі „Світового Пляну", що мають бути реалізовані протягом наступної декади, в тім і проєкту другої світової жіночої конференції, рекомендованої на рік 1980.

Музичну частину програми становив малий фортепіяновий концерт у мистецькім виконанні двох піяністок — Дарії Гординської - Карановнч і Лярисн Крупи.

Проглядна виставка українських і англійських книжок та публіцистичних матеріялів з ділянки фемінізму і сучасного жіночого руху була під зарядом Наталії Чапленко. Мистецькі афіші зладила мисткиня Люба Мазяр, а реклямові афіші Аніта Хомик. Перекуску приготовили пані з Комітету.

В склад Об'єднаного Комітету входили делеґатки Відковних Організацій і Злотоділів СУА, ОЖ ОЧСУ, Церго Хреста.

Українські професіоналісти в Бразилії відбули свою першу зустріч

Куритиба, Бразилія. — Ще 27 і 28-го вересня ц. р. відбулася тут перша зустріч професіоналістів українського походження, у якій взяли участь біля 100 осіб. Нагодою до такої зустрічі були дві ювілейні дати, а саме: 80-річчя масової еміґрації до Бразилії і 40-річчя семінарії оо. Василіян в Бразилії. Учасники зустрічі були у 90 відсотках місцеві уроджениці, а решту становили старші, або новопробулі іміґранти. Зустріч відбулася в приміщеннях нового, модерного будинку вищої семінарії оо. Василіян на Бателі. У зустрічі взяв участь Владика Йосиф Мартинець, який привітав учасників українською мовою, висловлюючи радість з приводу такої великої кількости присутніх. Промову португальською мовою виголосив Владика Єфрем Кривий, який у загальних зарисах накреслив ціль зустрічі і вказав на її важливість. Другу промову на тему „Український народ, його культура й традиції" виголосив о. Володимир Нехайко. Черговим промовцем був ред. Микола Ґец, який говорив про українців в Бразилії і у вільному світі. Доповідач устійнив число українців на приблизно 160.000 осіб. Про українські Церкви — католицьку і православну, говорив на зустрічі о. Володимир Бурко, ЧСВВ, а про школи і товариства в минулому й тепер інформував д-р Ярослав Шкробот, подаючи при тому багато прикладів.

Наступного дня на зустрічі були доповіді д-ра Михайла Матійського на тему: „Що можемо зробити для української спільноти", а опісля усі взяли участь в архиєрейській Службі Божій, яку відправив в сослуженні численних отців Владика Єфрем Кривий. До Служби Божої співав хор, складений з 20 питомців. В пополудневих годинах концертом відзначено 40-річчя семінарії оо. Василіян, а потім продовжувались наради Зустрічі. На кінцевій сесії прийнято відповідні резолюції і вибрано постійну комісію, яка має зайнятися опрацюванням матеріялів для зорганізування станової організації, як також скликанням такої ж зустрічі в слідуючому році.

Ордени і грамоти для багатодітних матерів

Москва. — „Відомості Верховної Ради СРСР" подали в ч. 46 і ч. 48 (з 12-го листопада і 26-го листопада) список багатодітних матерів, яким „присвоєно звання „Мати — героїня" з врученням ордена „Мати-героїня" і грамоти Президії Верховної Ради СРСР". У першому списку подано таку кількість багатодітних матерів по республіках: в Українській ССР — 60 матерів; у Білоруській — 6, в Молдавській — 15 та в Туркменській — 221.

В другому списку нагороджених багатодітних матерів подано так: у Російській СФСР — 189; Азербайджанській — 75, Латвійській — 1, Литовській — 4; Киргизькій — 199; Вірменській — 9, та в Узбецькій Совєтській Соціялістичній Республіці найбільше, бо аж 487 багатодітних матерів.

Степан ЧАРНЕЦЬКИЙ

ПІД ЗВУКИ КОЛЯДИ

Леґендо давніх літ, дитячих, незабутніх,
Яка ти свіжа все і чарами сповита!
Живеш на фільмі снів і звуків ледве чутних
І в пам'яті лежиш, як мармурова плита...

Різдво! Ялинка! Гей, з Поділля вітер віє,
Ніґлава й Серет вже під кригою дрімають,
Село задумане. Иде вечір. Сутеніє.
На небі повно зір. Колядники співають.

Поділля, ти — моє, застелене снігами,
Все спогадом шумиш і день і ніч за мною!
Хоч зрадив я тебе і йшов з обіймів мами
В чужий пішов я світ — ще тужу за тобою!

Різдво вколисане грімкою колядою, —
Що в неї вслухались подільські тихі села!
— Ще нині ти веселкою тремтиш ясною,
Для мене ти єдина пісня ще весела.

Лунай мені, лунай в душі, вколисуй снами,
Навівай спомини з літ давніх незабутніх,
Коли мені весь світ — був добрий усміх мами
І звуки коляди, далекі, ледве чутні.

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ДОПОМОГУ БРАТАМ І СЕСТРАМ У НЕДОЛІ!

ЗАКЛИК ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

Десяті Загальні Збори Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, що відбулися 22-го листопада ц.р., поставили перед Екзекутивою цієї нашої єдиної, визнаної урядом і пов'язаної тісними зв'язками співпраці з офіційними міжнародними допомоговими аґенціями, з Урядом Високого Комісара для Справ Втікачів при Організації Об'єднаних Націй включно, установив нові завдання, що їх головною ціллю є оборона прав української людини в різних країнах нашої землі та й допомога новим втікачам-виселенцям у переселенні і поселенні в нових країнах поселення. Понад тридцятилітня історія ЗУАД Комітету показує, що ця наша незалежна централя Української Суспільної Служби виконала велику історичну ролю в перші повоєнні роки, принісши першу допомогу всім тим сотням тисяч українських втікачів-скитальців, які внаслідок війни опинилися на чужих землях без засобів до життя, виєднавши для цих наших вигнанців права на міжнародну допомогу нарівні з усіми іншими переселенцями державних народів, закріпила за нашими скитальцями українське ім'я і допомогла їм переселитись і почати нове вільне життя в заокеанських країнах. Кожна нова потреба допомоги, чи то перехід на Захід українських вояків, які продовжували боротьбу проти наїздників в Україні, чи то нова хвиля втікачів у зв'язку з подіями у Мадярщині, а потім в Чехо-Словаччині, чи то остання велика допомога нашим братам в Юґославії, які потерпіли від землетрусу, заставляла наш ЗУАДК до нової, повної посвяти праці, що у висліді дали певну й конечну допомогу нашим братам у потребі. До сьогодні існує і працює в Европі Европейське Представництво Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, що є там незалежною вільною нашою станицею допомоги, яка — неначе наш вільний український консулят — заступає справи українських втікачів, допомагає їм усім в інтеґрації на нових землях поселення, чи то в переселенні до заокеанських країн на постійне поселення, а головно обороняє права українського втікача і заступається за кожного нашого втікача перед урядовими і допомоговими установами. Приявний на Десятих Загальних Зборах ЗАУДКомітету директор Европейського Представництва нашої установи точно подав розміри праці тієї нашої станиці, що з уваги на нову хвилю втікачів і виселенців стоїть перед новими трудними завданнями. Цю нашу европейську станицю мусимо затримати; мусимо відкрити нові пункти допомоги в таборах втікачів в Европі. Тому то Екзекутива Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, уповноважнена останніми загальними зборами, звертається до всієї української громади в Америці з гарячим закликом підтримати нову відповідальну діяльність нашої допомогової установи щедрою пожертвою Коляди на працю ЗУАД Комітету.

Вже перед двадцяти роками Український Конґресовий Комітет, відповідальний за збірку Народного Фонду, визначив, що кожнорічна збірка Коляди повинна бути призначена на Українську Суспільну Службу, що її з таким великим успіхом веде ЗУАДК. Повернімося в цьому році до цієї світлої традиції й передаймо всю збірку цьогорічної Коляди на потреби оборони прав нових українських втікачів, на матеріяльну допомогу всім тим українцям, що цієї допомоги потребують, на заступництво за українськими виселенцями в різних країнах. Всю цю допомогу нашим втікачам-виселенцям дає і може дати тільки наша незалежна допомогова установа – ЗУАДК, що має повне уповноваження уряду для ведення допомогової акції у всіх потрібних видах: матеріяльної, переселенчої і правної, що має зв'язки з урядовими і міжнародними допомоговими аґенціями і може офіційно репрезентувати наших втікачів у відповідних представництвах Організації Об'єднаних Націй.

З нагоди Різдва Христового бажаємо всім нашим громадянам гарних і щасливих свят і всього добра у Новому 1976 Році.

Христос Родився!

Екзекутива Злученого Українського Американського Допомогового Комітету

Всі пожертви на ЗУАДК звільнені від прибуткового податку.

Адреса ЗУАД Комітету:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
1321 W. Lindley Avenue
PHILADELPHIA,, PENNSYLVANIA 19141
Telephone: (215) GLadstone 5-3774

Кіссінджер перестерігає СССР

Вашінґтон. — Попереджуючи, що напруження між ЗСА та Совєтським Союзом можуть зрости, державний секретар Генрі Кіссінджер заявив у вівторок, 23 грудня, що уряд президента Джеральда Форда продовжуватиме всіми можливими способами протиставитися насильному встановленню підтримуваного Москвою марксистського режиму в Анґолі. Він сказав на пресовій конференції, що хоча Сенат минулого тижня проголосував припинити будь-яку додаткову військову допомогу ЗСА для антимарксистських фракцій в тій колишній португальській колонії, то Адміністрація президента Форда передасть для антикомуністів коло 9 мільйонів долярів, які ще залишилися з раніше призначених фондів, а також дипломатичними заходами старатиметься запобігти поширенню совєтських впливів у тій африканській країні. Кіссінджер недвозначно заявив, що якщо Совєтський Союз не „виявить здержливости в своїй закордонній політиці", то відносини між ЗСА та СССР напевно „стануть більше напружені", бо Вашінґтон ніяк не погодиться на „совєтську мілітарну експансію". Не входячи в подробиці, Кіссінджер сказав, що втручання Москви у громадянську війну в Анґолі може пошкодити переговорам між ЗСА та СССР щодо обмеження стратегічної атомової зброї та натякнув, що дальша масова допомога СССР для марксистської фракції може спричинитися до того, що він відкличе свою поїздку до Москви, заплянована на другу половину січня.

Єлена Сахарова повернулась до Москви

Москва. — З Москви інформують, що в понеділок, 22-го грудня ц.р. дружина академіка Андрея Сахарова, Єлена Сахарова-Боннер, яка перебувала довший час за кордоном, переважна в Італії, де вона переходила операцію очей, а опісля їздила до Ослььо, щоб відбрати в імені чоловіка признану йому Нобелівську нагороду миру — повернулася до Москви. На летовищі Шереметєво Сахарову зустрічали її муж і біля 30 інших осіб, переважно друзів Сахарових. Перевірка документів та інших речей на московському летовищі тривала дві і пів години. Єлена Сахарова привезла зі собою одержану в Ослььо медалю і димлом, а грошеву премію у висоті 143,000 долярів Сахарови вирішили залишити за кордоном з огляду на встановлене урядом Совєтського Союзу високе мито.

Амальрика знову переслухують

Москва. — В суботу, 20-го грудня ц.р. совєтська міліція була знову заарештувала Андрея Амальрика, відомого історика і письменника та автора книжки „Чи проіснує Совєтський Союз до 1984 року", але після 7-годинного переслухання його звільнила. Амальрик після звільнення заявив західнім кореспондентам, що міліція хотіла довідатись, чи він має право жити в Москві і чи не перебуває він часом у столиці нелеґально. В переслуханні брав також участь лікар психіятр.

УПРАВА АМЕРИКАНСЬКОГО НТШ ВІДБУЛА ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Ню Йорк (НТШ). — В суботу, 20-го грудня 1975 від год. 11.30 перед полуднем до 4.30 по полудні відбулося у власній домівці пленарне засідання Управи Американського Наукового Т-ва ім. Шевченка . При численній участи членів Управи засідання відкрив голова проф. д-р О. Андрушків, покликуючи зібраних вшанувати пам'ять недавно померлих дійсних і звичайних членів НТШ хвилиною мовчанки: Б. Кравцева, М. Соневицького, А. Рудницького і В. Ласовського та добродія Товариства, М. Матлая. Згодом голова привітав новопризначеного члена Медично-Природничої Секції до Головної Управи, д-ра Кононенка.

По відчитанні протоколу, обговорювано справу відзначення 200-річчя Незалежности ЗСА і 100-річчя поселення українців в Америці. В остаточному оформленні відзначення цих подій відбудеться спільною науковою конференцією НТШ і УВАН 21 червня 1976 у Вашінґтоні в приміщенні Американського Католицького Університету, в рамках цілости українських святкувань в днях від 20 до 27 червня 1976, ведених Центральним комітетом, створеним для цієї мети. Отець д-р М. Войнар, із комісією НТШ для цієї цілі, є відповідальним за участь НТШ у відзначуванні цих роковин.

Подібні відзначування з участю НТШ відбудуться на Ратґерському Університеті у Ню Бронсвіку (відповідальний — проф. д-р І. Головінський), Блюмсберґ і Ле Мойн коледжах в місяці квітні (організує проф. д-р М. Богатюк), і у Філядельфії, на Пенсильвенійському Університеті (відповідальний проф. д-р Максимович). Проф д-р М. Богатюк подав до відома, що українські науковці з НТШ братимуть участь в етнічній конференції, організованій т. з. „Трипел еС енд Дабел Ей".

Справу архіву князя Токаржевського постановлено докладно розглянути.

У звіті про проґрес в роботі над перекладом „Історії України-Русі", М. Грушевського, подано до відома Секцією Історії України, що переклад першого тому вже перейшов п'ять - шостих цілости; другий том перекложений на одну-третю; переклад третього тому вже закінчений, а четвертого продовжується.

Рішенням Управи, зі згодою і одобренням Історично-Філософічної Секції НТШ, по рефераті проф. д-ра Соневицького, відновлено Музичну Комісію для сприяння розвиткові музичних студій. Д-р Соневицький тимчасово очолив Музичну комісію і переводитиме її дальшу організацію.

Рішено допомогти в якійсь мірі у виданні „Етимологічного Словника" проф. д-ра Я. Рудницького і „Української Книги", видаваної проф. д-ром Б. Романенчуком.

Записки Філологічної Секції і Записки Секції Історії України незабаром підуть до коректи. Книжка д-ра Б. Корчмарика про Могилянську Академію є в стані другої коректи. Книга „Про історичні початки Східнього Словянства", ред. проф. д-ра М. Чировського є частинно в корекгі. Незабаром появиться в рамках Українознавчої Бібліотеки НТШ ессей проф. д-ра Є. Федоренка про „Стилеві шукання М. Коцюбинського". Всі три книги в англійській мові. Книга „Богдан Лепкий" проф. д-ра В. Лева в цих днях іде до друку. Ювілейний збірник про М. Грушевського під редакцією проф. д-ра М. Стахова є в коректі української мови. Видання „Енциклопедії Української Символіки", Онацького, „Мойого села Ценева у Бережанщині" Мартинюка і „Історичного Атласу" Трембіцького передано Видавничій Комісії для розгляду і проєктування коштів.

Дир. Петро Постолюк, довголітній завідатель книгарні „Свободи", відходить на емеритуру

Дир. Петро Постолюк

Джерзі Сиі. — Директор Петро Постолюк, активний учасник Українських Визвольних Змагань під час Першої світової війни, основоположник і директор львівського видавництва „Червона Калина" та провідний працівник інших видавництв, відомий наш громадський діяч, затруднений у в-ві „Свобода" від 1951-го року, спочатку в експедиції і опісля як завідуючий книгарським відділом, відходить з кінцем цього року від активної праці у „Свободі" на емеритуру. Після відходу на емеритуру в останніх трьох роках редакторів д-ра Луки Луцева, Івана Кедрина-Рудницького, Вячеслава Давиденка та померлого недавно Богдана Кравцева, як і ненадійна смерть ред. М. Сосновського в липні ц. р., теперішній відхід дир. П. Постолюка і відхід з кінцем цього року довголітнього друкаря Романа Падковського, дальше поглиблює ті великі персональні зміни у видавництві Українського Народного Союзу після його стабілізації понад двадцять років тому.

Дир. П. Постолюк народився 10-го липня 1894-го року в Золочівщині в Західній Україні. Середню школу закінчив в Золочеві і вже юнаком в серпні 1914-го року вступив до Леґіону Українських Січових Стрільців. В 1918-му році, як хорунжий УСС, виконував службу адьютанта команданта Леґіону сотника Осипа Микитки. В наступі на кадетську школу у Львові в листопаді був поранений прострілом легенів і кілька місяців пролежав у лікарні. Звільнений з лікарні, знову добровільно зголосився до праці в персональному відділі Державного секретаріяту військових справ, а в ча-

(Закінчення на стор. 4-ій)

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Щоби свята були веселі...

Мабуть всі люди і народи на цій нашій пляненті мають той сам святковий звичай: бажають собі веселих і щасливих свят! У цьому є великий глузд. Життя бо наше сповнене переважно працею і турботами, а радість, справжня веселість, не є частим гостем.

Різдво Христове вже само по собі, своїм значенням і своєю символікою, є святом радости і надії. „Возвеселімся всі разом нині!" —співається у нашій колядці. Возвеселімся, бо народився Бог Предвічний, „прийшов днесь із небес, щоб спасти люд свій весь". Отже, радіємо тим, що вчинив для нас наш Творець.

В цьому і найбільша суть радости; причинитись до радости ближнього, до веселости інших. Така радість є подвійна, бо радіємо тим, що іншому принесли радість, та радіємо його радістю.

Таке розуміння радости належить до найкращих традицій нашої коляди. Колись в Рідному Краю ми раділи радістю тих малих колядників під вікнами чи біля дверей наших хат, опісля в Західній Україні нам таку радість приносила пожертва „коляди" на Рідну Школу, „Просвіту" та інші наші народні цілі.

Радість такої коляди існує і в нашій громаді в Америці та в інших країнах нашого поселення. Жертвуємо тут нашу „коляду" на різні добрі цілі, між якими вже від понад чверть сторіччя є традиційна коляда на цілі нашої харитативної централі, Злученого Українського Американського Допомогового Комітету.

На іншому місці в цьому числі надруковано заклик нашого ЗУАДК до цьогорічної коляди і пожерта на його харитативні цілі. Відгукнімось на цей заклик, одноднушно піддержаний Екзекутивою нашої громадської централі, Українського Конгресового Комітету Америки, та складімо нашу щедру „коляду" — пожертву на допомогу потребуючим братам і сестрам нашим, бажаючи їм і собі:

Веселих і Щасливих Свят!

Гірше хунти...

Минулого тижня військовий уряд Чіле, на інтервенцію католицьких єпископів тієї південноамериканської країни, звільнив з тюрми 165 політичних в'язнів, включно з п'ятьма священиками, та дозволив тим, хто бажає, виїхати за кордон. Провідник чілійської хунти генерал Августо Піночет Угарте заявив, що політичні в'язні були звільнені з уваги на наближення Різдва Христового.

Цей факт ще раз вказує, що хоча проти чілійського військового уряду можна мати дуже серйозні застереження, бо хунта зліквідувала демократичну систему, встановила диктатуру правого напрямку та порушує громадянські і людські права чілійців, то у питанні політичних в'язнів ця диктаторська хунта виявилася багато більш гуманною, ніж такі нібито „демократичні" країни, як Советський Союз, Куба та інші комуністичні держави. Це вже втретє чілійська хунта масово звільнила політичних в'язнів, бо в березні цього року дозволила виїхати за кордон 95-ом політичним в'язням, включно із сестрою колишнього марксистського президента Сальвадора Альєнде, а кілька місяців раніше були звільнені й виїхали з Чіле кілька найближчих дорадників Альєнде.

Найновіше звільнення 165-ох чілійських політичних в'язнів насуває логічний запит: чому Советський Союз, який в Об'єднаних Націях і на інших форумах завжди закидає хунті, що вона порушує людські права та знущається над політичними в'язнями, не візьме прикладу з Чіле та не звільнить із концентраційних таборів, в'язниць та закладів для божевільних своїх політв'язнів і не дозволить їм виїхати за кордон, якщо вони того бажають? Якщо советські верховоди безперервно критикують Чіле за погане трактування політв'язнів, то повинні раніше поглянути на жахливі умовини в Советському Союзі, в якому не звільняють навіть тяжко хворих політичних в'язнів, а навпаки, стараються знищити їх фізично і духово. Гірше чілійської хунти...

Богдан Цимбалістий

НАЙВАЖЧЕ ЗАВДАННЯ

I

В своїй студії „Історія Карла XII" Ф. Вольтер писав: „Україна завжди прагнула до волі: але оточена Московією і Польщею, вона була змушена шукати собі опікуна... в одній з тих держав. Вона віддала себе під опіку Польщі, яка трактувала її як підлеглу країну, тоді вона звернулася до Московії, яка почала панувати над нею деспотично".

Цими кількома реченнями великий французький мислитель з'ясував напрямні нашої історії від часу упадку князівської Русі, тобто наші постійні змагання до відзискання незалежности і наші головні конфлікти, випливаючі з геополітичного становища України між трьома потугами. Це становище покладало на нас в різний час певні загально - національні завдання, від виконання яких залежало і залежить питання нашого національного „бути чи не бути".

На думку М. Драгоманова, перед українським народом в середню і козацьку добу стояли два великі завдання, а саме: відпір польської загрози зі Заходу і завоювання степів Півдня. Обидва ці завдання вважалися всенародними, вони відчувалися всіма верствами населення. Тому війни з турками і татарами, ясир, чорноморські походи, як теж кривди і насильства від польської шляхти, протипольські бої залишили глибокий слід в народній пам'яті. Про це свідчать народні пісні і козацькі думи. Зате заходи Виговського, Мазепи, Орлика не знайшли відбитки в думах ані в піснях. На зруйнування Січі, на скасування автономії Гетьманщини не було ніякої сильнішої всенародної реакції.

Увага та енергія народу була видно скерована ще на ліквідування західнього і південного фронтів і на добування нових просторів Півдня. Щойно в другій половині XIX стор., після невдачі польського повстання 1863 року та після Балканської війни (1877-78), яка покінчила з Туреччиною, як европейською потугою, насувається покищо майже непомітно новий рішучий злам в українській історії: справи, що на протязі трьох чи чотирьох століть стояли на драбині вартостей на першому місці, робляться більш - менш „очищеними питаннями" та сходять униз, зате тепер висувається на чоло справа упорядкування наших взаємин до Росії". (Ці погляди М. Драгоманова на український історичний процес і цитати взяті із „Драгоманівських студій" Івана Лисяка Рудницького, опублікованих у збірці його статтей „Між історією і політикою" Вид. Сучасність, 1973).

Цікаво відмітити, що В. Липинський теж вважав найголовнішим політично-історичним завданням українського народу „відсепаруватися від Польщі так, щоб не втопитися в руському морі". Від виконання того завдання залежатиме, чи Україна зможе оформити себе як нація - держава.

Український нарід відсепарувався від Польщі, але досі не доплив до своїх берегів; він досі борикається з хвилями небезпечного російського моря. На нашу добу, на теперішні й найближчі майбутні покоління припало найважче завдання упорядкувати наші взаємини з Росією. Важке воно не лише тому, що маємо до діла з чисельним, досвідченим і страшним у своїй нищівности та загребущості ворогом, але зокрема тому, що той ворог — мов павук — зумів своїми отруями заразити частину українців, роз'єднати їх між собою і тим самим спаралізувати волю та здібність усього народу до рішучої та одностайної колективної дії. Річ у тому, що частина українського суспільства психологічно - політично досі не відсепарувалася від Росії. М. Грушевський на похороні крутянських героїв у січні 1918 року говорив про „найтяжче й найшкідливіше ярмо, яке може бути, а саме: добровільно прийняте духове чи моральне закріпачення", про „духове холопство, холуйство раба, якого так довго били по лиці, що не тільки забили в нім всяку гідність, але зробили прихильником неволі й холопства, його апологетом і панегіристом". „Таким холопством" вважав М. Грушевський ту вірність, ту службовість не за страх, а за совість, глибоку і непоборну, поколіннями виховану, яку українське громадянство виявляло — в одних часах - менше, в інших більше — супроти державних, культурних і національних інтересів Росії й великоруського народу". Микола Хвильовий теж бачив ту основну слабкість українського громадянства, тобто брак чіткого і глибокого психологічного фронту проти Росії. Звідси його гасло „геть від Москви" і зазив орієнтуватися на психологічну Европу.

Що Росії вдалося так спаралізувати українську суспільність, на те були окремі причини. На боротьбу проти татар - турків, чи проти поляків було легко мобілізувати народ. Татари були „бісурменами" і кочовиками, отож сусідом чужим і неспорідненим. Вони не могли мати, — говорячи сучасним втертим поняттям, — якоїсь „п'ятої колони" серед українців. Між українськими народними масами і поляками існували теж глибокі релігійно - культурні та соціяльні різниці. Таких різниць не відчувалося народом у відношенні до росіян. Навпаки, замість різниць вказувано на спорідненість: спільна віра православна, церковно - слов'янська мова, пригадка на нібито спільне походження від Русі, ті самі культурні впливи Візантії, подібна азбука, опісля висунуто ідеї слов'янської споріднености, „старшого і молодшого брата", прийшли зазиви до спільної боротьби проти царського самодержав'я, а в наш час до спільної будови соціялізму - комунізму.

Без сумніву ці ідеї споріднености переконували деяких українців. До речі, ідею „об'єднання усієї Русі" висунули таки самі українці, учні Могилянської Академії, які теж особисто включилися в розбудову російської імперії. Коли ці ідеї когось не переконували або не захоплювали, приходили спокуси політичної, військової, мистецької чи професійної кар'єри у великодержавному, а тепер світовому маштабі. Для неодного спокусою були привілеї та матеріяльні користі за служіння тим, що мали владу. Проти тих, що не піддавалися усім цим приманам, вживалося терору (залякування, засолання або вбивства).

(Продовження буде)

Людмила Моісеєва

МІРА ЛЮДСЬКОЇ ВЕЛИЧІ, ЯКБИ...

Київ. — „Ми теж творимо свої письменницькі, коли можна так сказати, п'ятирічки", — каже Павло Загребельний, секретар Спілки письменників України, на вступі своєї статті „Сучасник на повен зріст" в газеті „Молодь України" з 12-го грудня ц. р. і дає на це докази: „Найперше і найголовніше — це те, що ми за останнє п'ятиріччя мов би відродили художню публіцистику", бож советські письменники пам'ятають слова Леніна про те, що „ми повинні робити постійну справу публіцистів". Як найбільш успішних публіцистів подає Загребельний прізвища відомих — Р. Братуня, Т. Мигаля, Б. Чалого (відомих із своїх памфлетів проти „буржуазних націоналістів"). Далі досягненнями цих „письменницьких п'ятирічок" можна вважати, — запевняє Загребельний, — „Шефство наших друкованих органів над новобудовами дев'ятої п'ятирічки", а це в свою чергу допомогло тим письменникам, що були змушені виїхати на новобудови „налагодити якнайтісніші зв'язки з сучасним життям", допомогло багатьом письменникам „здисциплінуватися", зазвучати „гостросучасно", як от Юрій Збанацький в „Ми — не з легенди". Але... Загребельний бере інший тон: творів написано багато про пресловуте „сьогодення" і їх... ніхто не читає: читач, як виявляється, „віддає перевагу книжкам на історичну тематику". І вже майже просить Загребельний дозволу для письменників писати і на історичні теми, хоч Москва каже Україні: „нельзя". Загребельний пише, вживаючи карколомної „діялектики", щоб його, бува, зле в Москві не зрозуміли, що писати „про недавню нашу і давнішу історію це закономірно", що „історичний жанр — це не ілюстрація історії і не втеча в минуле", що і читачі охочіше беруть в руки таку книжку, а інша книжка, непрочитана читачем, „то однаково, що вона взагалі не існує".

Побоюючись що може мало ще цих аргументів, додає автор статті, що „Література не може розбивати життя народу на часові проміжки, нез'єднувані між собою", що вона мусить „показувати єдність часів", бо „для справжньої літератури сучасність ніколи не може стати чимось самодостатнім, вона неминуче включає в себе всю суму історичного досвіду народу, завдяки чому ніколи не буває одновимірною, бо одновимірність, обмеженість веде до збіднення, до висихання джерел, до тимчасовости або й одноденности".

Сумно робиться, читаючи ці рядки немолодого вже письменника, який боїться і точно знає, що як скаже забагато, скаже те, що російському хазяєві не сподобається, то й він поїде в Потьму, в Перм чи де ще там на північ, де карається цвіт української літератури, бо лишилися у його Спілці тільки ті, що, як Є. Гуцало і В. Коротич, „зачеплені могутнім вітром нових змін... вони сміливо пожертвували вже набутим літературним досвідом, спробували почати мовби наново".

Але з цього насильства над творчістю з цих „могутніх вітрів" над письменниками — мала потіха, стверджує сам секретар СПУ: „Впадає в око дивовижна одноманітність переважної більшости наших публіцистичних виступів, відбувається якась нівеляція творчих індивідуальностей", — каже він, признаючи посередньо давно відому істину, де нема свободи мислі, де світ Божий в пута закований, не може бути справжньої літератури, тому і Загребельний мусить признати: „Навіть здібні літератори... берутся за нариси, мов би втрачають свій творчий нерв, зрікаються будь - яких мистецьких амбіцій". Це саме дістьcя „навіть в поезії".

Не сказав одного Загребельний, що справжня творчість могла б розвиватися (і як же красно розвивалася в 60-их роках!), але для цього треба припинити „дисциплінування" письменників і дати їм волю. І тоді буде справжнє мистецтво — міра людської величі.

ВАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, в нашій громаді і вільному світі нового свідомого члена!

Іванна Савицька

З МОГО ВІКНА

Колядування і Вертеп — традиційні елементи українського Різдва.

Вертеп пам'ятаю з того часу, коли шестилітньою дівчинкою із захопленням і подивом я приглядалась дієвим вертепним персонажам, а особливо Смерті, зодягненій в біле простирало, яка клацала дерев'яною щокою, наводячи переляк на всіх маленьких глядачів.

В селі Ялин, Сяніцького повіту з Вертепом обходили сливе не кожну хату і все село приймало „вертепників" з набожною гостинністю і подивом. Про збіркову листу тоді ще не було мови.

З гімназійних часів пригадую колядників старшого й молодшого церковного братства в Угнові. Святково зодягнені, голосисті, з'являлись у нас уже першого дня Різдва. Співали кілька коляд, виголошували із Святами віршовий привіт. Про листу не було згадки. Читальняний хор колядував в Угнові на „Просвіту" й „Рідну Школу" — з листою.

В таборі Берхесгаден колядування проходило дуже святково й урочисто. Хор „Боян" розучував коляди задовго перед Різдвом. Різдвяні коляди були нашою таборовою „візитівкою", нашою книгою „гуіз гу". Хор „Боян" під диригентурою д-ра Романа Ставничного з прекрасними солістками Маркіяною, Даркою і Лідою Дублянцями обходив поблизькі шпиталі, переселенчі табори, римо-католицькі костели з концертами різдвяних колядок. Тоді наш „Щедрик" відвойовував собі своє місце в окремих для цього поясненнях.

Колядки співалося на хвалу Божу, на прославлення Різдва, на добре ім'я українців, для продовження рідних традицій.

Колядування в Америці прибрало нові форми, новий зміст. Не гнівайтеся за відвертість, за щирість. Не дивіться на мене „кривим оком".

Колядування тепер — то „бизнес", — „громадський бизнес", — це нагода для придбання грошей до кас установ і організацій. І хоч як це прикро писати, ми самі, провід організацій, вчителі, виховники, фінансові й імпрезові референти звели колядування до нулі, до звичайного бігання наввипередки по хатах, от так, без підготови, без настрою, з чимнебуть, з безголосими, безслуховими „колядниками", озброєними тільки в добру волю і в листу з точними адресами.

Коляда тут є тільки засобом для осягнення цілі, вона є лише звичайним претекстом, а ціль — це гроші. Ми навіть даємо молоді нагороди за найбільшу зібрану суму. Про красу самої колядки не доводиться навіть і говорити. А може б так, на відміну, нагороджувати признанням ті гурти колядників, що без листи відвідають в часі Різдва старенських заслужених працівників культури, старших віком комбатантів, відомих громадських діячів, що ціле життя „давали на чепкану листу" свій труд, свій талант, горіння громадської праці.

Може б якимось чудом воскресити наново красу і значення давньої нашої колядки; щоб не кількість якнебудь колядуючих гурточків, а якість самого колядування говорили за нашу традицію, за красу різдвяних колядок. Так бо прикро вражає метушлива біганина безчислених святочних колядників хоч би й на корисні цілі.

Не заглушуймо наших традицій шелестом зелених папірчиків....

Ольга Лубська

ПРИХОДЬТЕ З КОЛЯДОЮ

Приходьте з колядою
Та й до моєї хати,
Щоб дав Бог добру долю
Ще й урожай багатий.

Приходьте з колядою,
Заходьте на господу,
Щоб дав Бог добру долю
Та й для усього роду.

Приходьте з колядою,
Не стійте за порогом,
Щоб дав Бог добру долю
Для звичаю старого.

Приходьте з колядою,
Кутя стоїть на сіні,
Щоб Бог дав добру долю
Всім людям в Україні.

Приходьте з колядою,
Хай ангел зірку носить,
Щоб дав Бог добру долю
Усім, хто долі просить.

Половина світу не має вільної преси

Женева, Швайцарія. — Міжнародний Пресовий Інститут опублікував в понеділок, 22-го грудня ц.р. деякі дані про пресу в світі, стверджуючи, що більше як половина світу немає вільної преси, бо її контролюють державні, партійні, праватні і навіть церковні чинники. „Деякі держави засудили цензуру преси, — говорить Петер Галлінер, директор згаданого Інституту в Цюріху, який піддержують 1.900 видавців, редакторів і коментаторів — деякі згоджуються з методами цензуря, але багато запитаних промовчали це питання і не відповіли нічого". Згідно з інформаціями Інституту, багато країн Азії і Африки; таких як Індія, Бенглядеш, Нігерія, Замбія, Південна Корея, як також багато країн Латинської Америки увели в себе цензуру преси цілком недавно. Помимо запевнень генерального секретаря ЦК КПСС Леоніда Брежнєва, що ССCP респектуватиме підписану в Гельсінках декляpацію, яка передбачає свободу преси й інших інформаційних засобів, в Советському Союзі не наступили жадні зміни відносно преси, — говориться в повідомленні Міжнародного Пресового Інституту.

І. Музичка

ПЕРША РІЗДВЯНА ПОЕМА І ЇЇ АВТОР

(2)

Ця перша стрічка Романового кондака на Різдво, що складається із 24 віршів, гомонить в часі Різдва на цілому Сході у візантійському обряді. Кількома рисами змальована вся картина у цьому вступі і кінчається покликом, що гомонить при кінці кожного вірша і по-майстерному з ним злучений:

Нас бо ради родися отроча
младо
Предвічний Бог!

Цілий кондак поділяють на п'ять частин:

1. Звернення - заклик до вірних,
2. Подив Марії,
3. Прихід Мудреців і їхня розмова з Марією,
4. Оповідання Мудреців про подорож,
5. Молитва Марії,

Звертаючись до вірних, у реторичний і мистецький спосіб, Роман закликає:

„Отворив Вифлеєм ворота
ада,
ходімо погляньмо!"

Поет старається вказати вірним, що таке надзвичайне криється у бідній печері-вертепі: там появилась нова пожива — скарб раю, там корінь прощення, там криниця, про яку мріяв тужливо Давид, там Діва тількищо породила Дитя, і зникла миттю спрага Адама та Давида!

„Спішім тому на те місце,
ходім мерщій, де вродилась
дитина маленька —
Предвічний Бог!"

Неначе підноситься заслона по заповідженні, — на сцені вертеп, Марія, Йосиф і „Спаситель немовлят лежить, як немовля в жолобі". Марія з подивом дивиться на Ісуса і каже:

„Скажи мені, сину,
як Ти в мені почався
і як з мене зродився,
Ти ж моя кров і я Тебе бачу
і з дива не сходжу..."

Марія подивляє дівственне зачаття і народження, але її подив лишає скоро свою власну особу і переходить на ціле таїнство-загадку втілення:

„Величний Владарю, що
спільного маєш
з нещасними нами? Ти же
Творець неба,
чом сходиш на землю?"

Марії прикро дивитись на таку убогість оточення, брак кращого місця, бож Сарра, праматери вибраного народу, мала до розпорядження і поселення цілий край, а Марії і Її Синові — ось тільки ця нора, в якій живуть тварини... Роман, як бачимо, довше і старанно турбується практичними сірими потребами Марії-Матері в бідному притулку.

По монологові Марії на сцену входять нові персонажі — Мудреці зі Сходу. Роман драматизує сцену тим, що Марія питає їх, хто вони. Мудреці відповідають тим самим питанням та покликаються на давні пророцтва, що провістили нове Світло для світа, що є „Світлом від Світла... і всякого світла Творець." Марія на ті слова в покорі великій віддає честь своєму Синові. В Її словах відбивається гомоном Її недавня пісня: „Величить душа моя Господа", і вона в захваті каже:

„То ось, мій Сину твій нарід,
кажи увійти їм у Твою
печеру,
щоб бачили багатую Твою
тут убогість
і величну нищету Твою"...

Ісус відзивається, зворушений словами Матері:

„Впровадь тих, що їх я
провадив моїми словами,
Бо моє слово ясніло для них,
що мене шукали".

Роман вказує дальше словами Ісуса дію Божого об'явлення на Мудреців та як воно вказало їм дорогу до Вифлеєму. Ісус каже створити вхід до яскині і Мудреці, тремтячи, входять. Їхній зір падає на особу Йосифа і вони питають:

„Ця дитина не є народжена
від чоловіка,
як це так, о Діво, ми бачимо
з Тобою теж Твого
подруга?"

І Марія пояснює, що Йосифова присутність є лиш на те, щоб прогнати слова злобних язиків і, що він знає від Ангела всю таємницю зачаття. Роман наслідує Св. Письмо і лишає Йосифа мовчазним під час усієї сцени, хоч Марія виразно запевняє Мудреців, що він їм сам розкаже про дивні Божі діла, які сам чув і бачив!

Тоді Мудреці розказують, хто вони і звідки та з якими пригодами прийшли. Вони з халдейської землі, де люди не говорять — „Бог богів Господь", з Вавилону, де не знають, хто є Сотворителем тих речей, яким там поклоняються, з Персії, де вогнем карали тих, що не поклонились богам поганським. Вони люди, що їх не піймала жодна сует а і вони вдячні за те, що Син Марії звільнив їх від усякого хибного думання, але й усіх лих подорожі через глухі країни з незнаними мовами. Єрусалим, до якого вони зайшли, — не той: від нього забраний кивот завіта, що мав у собі усі блага, древності давні там минули.

Марія затривожилась, як могли Мудреці пройти через Єрусалим, що вбивав пророків, де Ірод володіє, „той чоловік без закону, що тільки кровопролиттям і дише"? Мудреці запевняють, що вони не втекли від того всього, а лиш насміялись із злоби тієї і пішли, шукаючи, далі, де народилось отроча младо-Предвічний Бог".

Марія все таки, як затривожена за долю дитинки мати, хоче точно знати, про що питав Ірод і фарисеї. Мудреці відповідають:

„Питались пильно про час,
коли появилась Звізда-
Світло теє,
що тепер явилось, але коли
ми сказали,
— Так, як би й нічого! — Не
схотіли бачить того,
що пізнать шукали: бо ж ті,
що шукають,
Конечно повинні б узріти-
побачити
Отроча маленьке —
Предвічного Бога...

Далі кажуть Мудреці, що на них дивилися в Єрусалимі, як на дурнів, як могли вони мандрувати так насліпо в невідомі краї. Але Мудреці дають гарну відповідь тим, що знали історію свого народу:

„А як і ви колись мандрували
в пустинях безмежних?
Той, що провадив своїх
із Єгипту.
Він сам і нас тепер
запровадив
з Халдеї до Нього.
Тоді стовпом-огнем,
сьогодні —
зорею, що вказує-каже, де
Отроча маленьке —
Предвічний Бог!"

І далі:

„Вас Він манною колись
накормляв,
із скелі Він воду до пиття
давав...
Його благодаттю-силою
скріплені,
Наших не думаєм звертати
ми кроків
Назад у Персію,
але прагнемо бачити,
Поклонитись і прославити
Отроча маленьке —
Предвічного Бога!"

Марія, почувши те, зберегла все у своїй пам'яті. Тоді Мудреці подали свої дари і поклонились, кажучи:

„Прийми потрійні дари,
як трисвяту пісню від хору
Серафимів,
Не відкинь їх, як Каїна дари,
але прийми їх, як Авеля
жертву;
Твоїй це Матері, з якої
Ти нам
народився, о отроча маленьке
— Превічний Боже!"

Тоді Непорочна (Амометос!) — так називає в тім місці Марію Роман, — взяла дари і сказала такі слова:

„Потрійні дари прийми,
мій Сину,
і сповни три бажання
для тієї,
що Тебе породила:

за щасливі пори року,
за плоди землі,
за тих, що на землі цій
живуть".

Закінчення поеми є високо Маріянське. Марія каже Синові, що вона не лиш Його Мати, Вона просить за всіх:

„У моій особі — вся твоя
земля
найде сильну оборону
і охорону, і поміч.
на мене звернені очі тих,
що прогнані були від щастя
раю,
бо я їх приводжу до пізнання
всього;
через мою особу, що тебе
породила,
Тебе, отроча маленьке —
Предвічного Бога.

Спаси світ, о Спасителю,
бо того Ти прийшов;
візьми все, все бо Твоє,

(Закінчення на стор. 4-ій)

Бог Предвічний народився

СОБОРНЕ РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ ЄРАРХІЇ ПОМІСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

(Закінчення з попереднього числа).

Свящ. Попель став відомим і послушним знаряддям „возз'єднання" Холмської епархії з Московською Православною Церквою, маючи підтримку поліції, місцевих губернаторів і самого царя Олександра II. Всі його зарядження в тому напрямі мали бути введені 1-го січня 1874 р.

У висліді поліція, цивільні й військові власті жадали від кожного священика заявив, що він буде виконувати всі ці зарядження, бо в протилежному разі втратить парафію. Одні священики рішучо відмовилися, інші погодилися запровадити тільки обрядові зміни, а ще інші цілковито підпорядкувалися зарядженням. Тих священиків, що рішуче відмовилися, відразу всіх арештовано. Приміром, в тюрмах Люблина і Варшави довгі місяці тримали 23-ох священиків. Кільканадцять священиків вивезено в глибину Росії в околиці Костроми, Тули і Пензи, ген аж під Урал, а гнали їх на піхоту, етапами, як злочинців. Деякі священики наслідком різнородних шикан і переслідувань схоронилися в Галичині.

Вірні холмської епархії показалися достойними своїх пастирів, а головно на Підляшшю. Вони підтримували вірних священиків, а готових до відступства не допускали до церков, хоч за це були переслідувані, арештовані і карані. Вони ночами збиралися і відбували сходини в лісах, чи на цвинтарях. Такі сходини - наради починали молитвою, підтримували себе взаємно, радилися, рішали, що і як дальше поступати, а сходини закінчували спільною присягою, що віри не відречуться. Звичайно рішали, щоб недостойному священикові ключів не давати, бойкотувати його Богослуження, не приймати від нього Св. Тайн, а за це на молитву збиралися по приватних хатах, на цвинтарях, а найрадше в в латинських церквах, хоч це було заборонено урядом, а також латинники зі страху перед урядом не радо або взагалі не давали своїх костелів.

Починаючи від 1 січня російські державні чинники ще більше загострили нагляд над стященикам й парафіянами, щоб всі докладно притримувалися обрядових розпорядків адміністратора Попеля. До цієї справи втягнули поліцію, місцеву адміністрацію, військо, а всюди появлялося багато тайної поліції. Кожний спротив давлено силою і насильствами при допомозі поліції і військових відділів. Тоді з кожного села і містечка арештовано провідних церковних людей, тюрми були переповнені, багато попливло християнської католицької крови і було багато випадків правдивого мучеництва. Для ілюстрації докладніше на окрему згадку заслуговують мученики в Дрелові й Пратулині.

7. В Дрелові вірні не хотіли допустити недостойного священика до церкви, прийшло військо і намагалось розігнати вірних, але безуспішно. З Петербурга прийшов наказ, щоб силою „успокоїти" вірних, а коли зайшла б потреба, то навіть „всіх вистріляти". Один із провідних вірних заявив:: „Ми всі готові віддати життя, бо солодко є вмирати за віру". Вірні клячучи співали релігійні пісні і тоді під обстрілом згинуло 5 осіб і кількадесят було ранених, шістдесят мужчин і жінок арештовано і в кайданах вивезено до тюрми в Сєдльцях, Білій Підляській і Радзині.

Ще більші варварства мали місце в Пратулині десять днів пізніше, тобто 26 січня 1874. р. Там місцевий парох, о. Иосиф Курманович, вже від кількох тижнів був ув'язнений в тюрмі в Сєдльцях. Державна адміністрація намагалася впровадити до Пратуліна недостойного священика, але вірні не допускали його до церкви. Поліція не могла дати собі ради і спровадила військо. Один старший селянин, провідний між ними, на ім'я Пікула, заявив в імені всіх вірних, що вони знають тільки одну дорогу: „твердо стояти за нашу Святу Віру". Відтак всі клякнули і разом відмовили спільну присягу: „В ім'я спасення моєї душі, я готовий віддати своє життя і навіть на крок не відступлю від моєї Святої Віри". Тоді військо почало стріляти, а вірні співали „Святий Боже" і „Під Твою милість". Військо стріляло, а нарід співав, ніхто не кричав, не проклинав, хоч було багато ранених і вбитих. Тоді згинуло на місці 9 осіб, а кількадесят було ранених, з яких опісля деякі померли — разом 15 осіб. Крім вбитих було багато ранених, а 80 осіб арештовано і відвезено до тюрми в Сєдльцях.

Забитих пратулинських мучеників місцева адміністрація казала лишити цілий день на цвинтарі для пострах,у але це нікого не відстрашило, навпаки, відомі є приклади готовости на смерть за Св. Віру зі сторони інших. Наприклад, коли мати забитого Онуфрія Василюка оплакувала свого сина, тоді жінка пок. Онуфрія сказала: „Не плачте за сином так, як я не плачу за моїм мужем, я дякую Богові, що він згинув за віру. Я сама вчира була готова згинути разом з ним". Знову в Шпиколосах, де після „драґонади" арештовано кільканадцять мужчин, заковано в кайдани і приготовано на заслання, вони так говорили до своїх родин, що прийшли попрощатися: „Дивіться на наші сковані руки й ноги; це все терпимо для Господа Ісуса. Але не плачте за нами і не відбирайте нам заслуги перед Богом. Не слухайте ніяких намов. Побачимося в небі". Таких і подібних випадків було багато.

Вірні шукали справедливости в царя, але не могли туди дістатися. В липні 1874 року цар Олександер переїжджав через Варшаву і тоді вірним холмщанам вдалось передати їхні жалі і прохання до царя, але відповідь була неґативна, і цар твердо домагався, щоб вони прийняли наказані обряди і були покірними та слухняними.

8. Переслідувані священики і вірні шукали передусім допомоги від Апостольського Престолу ,але ніяк не могли зв'язатися. Щойно священик Іван Боярський, якому вдалося приїхати до Риму, представив Папі Пієві IX-му переслідування і терпіння вірних холмської епархії. Коли Папа зібрав всі потрібні інформації, тоді дня 13-го травня 1874 р. видав лист, заадресований до Иосифа Сембратовича, галицького митрополита і до українських католицьких єпископів. В тому листі вияснив становище Ап. Престолу до збереження літургічних обрядів. Заборонив тепер вводити якінебудь зміни, бо зміни, наказані Попелем, мали за ціль відірвати вірних від католицької віри, а також Папа строго осудив адміністратора холмської епархії. В тому самому листі Папа теплими словами заохочує вірних до витривалости у Вірі.

Цей лист в оригіналі, а також в перекладах на українську і польську мови, потайки дістався до вірних на Холмщині і мав величезний вплив на переслідуваних: підніс їх на дусі, кріпив їхню мужність, а найважніше, переконав їх, що вони на правильному шляху, за Віру треба терпіти, а о. И. Войціцький і псевдо - адміністратор М. Попель — це інтрузи і їх не можна слухати. Тоді вірні вже не боронили церков, не боролися з адміністрацією за ключі від церков ,але, усвідомлені, що вони на правильному шляху, поводилися пасивно, не ходили до церков відступників, в них не хрестили дітей, не вінчалися, не хоронили померлих та не приймали взагалі жадних духовних услуг, а скільки могли, потайки користали з духовних обслуг вірних священиків.

9. Насильства й жорстокости продовжувалися впродовж цілого 1874 року. Деякі вірні почали хитатися. Перший деканат, де переведено „возз'єднання унітів" з Російською Православною Церквою — це Біла Підляська (24. I. 1875 р.), де продовж 175 років спочивали мощі св. Иосафата, де були ревні священики, де донедавна був василіянський манастир, але, де також майже в кожній місцевості були „драгонади". По Білій Підляській прийшла черга на Янів (23. III.), Холм (13. V.) і Замость (15. V. 1875 р.).

Переслідувані холмщани мусіли молитися за „царя-освободителя". В 1905 р. велика частина холмщан перейшла на латинський обряд і спольщилася, частина стала свідомими українцями і зрозуміла трагедію „возз'єднання", а решту, які залишилися, то поляки продовж останніх 50 років і ще сьоґдні стараються зліквідувати.

Російський уряд продовжував систематичне переслідування священиків і вірних при допомозі пацифікацій, різного насильства, примушуючи до переходу на православ'я. При кінці 1875 р. з-поміж опірних поліція арештувала 600 осіб і вислала їх поза межі Холмщини на південь України і там їх розсіяли, щоб розплився серед православних.

Вірні, які продовжували опір, опинилися в надзвичайно трудному положенні ще з тієї причини, що не мали жадної підтримки від латинського духовенства, якому російська влада заборонила давати духовні обслуги і вони того дотримувалися, а на латинський обряд переходити з православ'я було заборонено, хоч багато з них про це мріяли. В роках 1878-1905 деяку допомогу діставали від священиків - єзуїтів, які з Галичини чи Кракова приїздили потайки і давали вірним духовні послуги.

Знаємо, що Слуга Божий митрополит Андрей Шептицький, як наслідник Києво - галицьких митрополитів, робив тоді заходи, щоб відновити Холмську епархію, як католицьку з українським обрядом, але допомоги не було нізвідки.

Так закінчилася трагедія холмської епархії, що тривала від 1840-1905 рр. Все ж таки це світла сторінка історії нашої Церкви і нашого Народу; вона писана сльозами, терпіннями і кров'ю тисяч-тисяч її вибраних синів і дочок. В історії Церкви мало знаходимо прикладів такого систематичного, довгого і прямо диявольського переслідування, та щоб ціла епархія, не маючи ні від кого підтримки, довгі десятки літ протиставилася такій силі, як російська імперія.

10. Сьогодні нема великого сліду з холмської епархії, але залишилася геройська спадщина, геройська історія, сотні мучеників і тисячі ісповідників віри, які напевно перед Престолом Всевишнього вставляться за нами і за нашою Українською Помісною Церквою. В третьому столітті славний апологет Тертуліян (160-220) заявляв переслідувачам, що чим більше вони переслідують християн, тим християни є численніші, бо якраз кров мучеників є насінням християн. Напевно це, що наша Церква надалі є спосібна протиставитися тій страшній російській імперії, є заслугою наших мучеників та ісповідників.

Згадуючи їх сьогодні, віддаємо їм нашу пошану і подяку та заявляємо в імені всіх вірних нашої Церкви, що вони для нас є зразковим прикладом у християнському житті і у збереженні єдности нашої Церкви з Ап. Престолом. Вони нарівні зі св. священич. Иосафатом, з усіма нашими ісповідниками й мучениками кінця XVIII і цілого XIX століття, а також з тими сучасними, з років 1939 по сьогоднішній день, творять золоту ризу Української Католицької Церкви. Ми гаряче і молитовно звертаємося до них, щоб вони перед Престолом Всевишнього вставлялися за нашу і їхню тепер переслідувану Церкву. Просім Найвищого Архиєрея, Господа Нашого Ісуса Христа, що Він у своєму чоловіколюбії зарядив, щоб ті мученики, які були достойними свідками Його науки, були зачислені Церквою в ряди святих і поставлені на престолах Вселенської Церкви, як приклади до наслідування.

В тому напрямі вже Слуга Божий митрополит Андрей Шептицький поробив перші кроки перед Ап. Престолом з початком цього століття і продовжував у двадцятих роках. Наш IV Синод в 1969 р. також мав на увазі цю важливу справу (див. „Благовісник", р. V (1969), ст. 109-110). Ми закликаємо наших істориків, щоб збирали матеріяли про холмських і підляських мучеників, щоб студіювали цю недавню і так маловідому добу нашої церковної і світської історії, щоб хтось із гагіографів написав книжку про життя, переслідування і мучеництво холмщан — вона принесе багато користи нашим вірним, і для проголошення їх святими.

11. Переповівши історію переслідування вірних холмської епархії, на закінчення хочемо зробити деякі заключення.

Перше, що впадає в очі, це якийсь страх та ненависть до Унії, тобто до Помісної Української Католицької Церкви, зі сторони московського патріярхату, а ще більше зі сторони всякого російського режиму та завжди тверде рішення знищити її, коли і де тільки це є можливе. Плянове рішення знищити її почала цариця Катерина II (1762-1796). Її жорстокості продовжував цар Микола I (1825-1855), що допровадив в 1839 р. до жалюгідного „возз'єднання" з російською православною церквою і знищення українсько-білоруської Церкви.

Холмське „возз'єднання" з 1875 р. — це тільки наче додаток до „возз'єднання" з 1839 р. Був плян „возз'єднання" нашої Церкви в часі Першої світової війни, коли російські війська зайняли Галичину (1914-1915 рр.), але з огляду на воєнний час і коротку окупацію не перепровадили його в життя, подібно, як в роках 1939-1941. Знову клясичне „возз'єднання" в російському стилі повторилося в роках 1945-1946 у Львові, а його продовження — це було „возз'єднання" в Мукачеві 1949 р. і Пряшеві в 1950 р. Всюди, де російська влада, царська чи безбожницька, стає своєю ногою, там немає місця для Помісної Української Католицької Церкви, бо та Церква є українська і вірно служить своєму народові, і вона є католицька, в рідному обряді, що відповідає духовості українського народу. Росіяни уживають всіх засобів, щоб її знищити, а все це покривають словом „возз'єднання".

Друге дуже замітне і спільне так у переслідуванні на Холмщині, як в сьогоднішніх переслідуваннях, чи навіть за часів Катерини II і Миколи I, це майже виключна участь державних чинників. Російський уряд шукав всяких слабодухів, які готові очолити акцію „возз'єднання", а про решту вже подбають міністри, губернатори, поліція чи військо-драґонада. Церковних православних чинників, місіонерів, єпископів, представників синоду чи московського патріярха майже не видно, хоч вони все знають і за всім слідкують. Щойно, коли вже все готове, коли прохання про „добровільне возз'єднання" написане, тоді вони приймають, благословлять, служать благодарні молебні, наче не знають про насильства, сльози і потоки крови.

Третє, на що хочемо звернути увагу, що між народами так мало солідарности і так мало почуття справедливости. Про події в Пратуліні, Дрелові, про „драґонади" на Підляшші і Холмщині, або про теперішні переслідування нашої Церкви, про насильство, ув'язнення єрархії, безправні суди, заслання на Сибір, — про все це тоді і тепер дуже добре були поінформовані різні могутні держави, що могли багато злагіднити, полегшити або бодай осудити, щоб була вироблена прихильна публічна опінія. Але ніхто не прийшов з допомогою, ніхто не запротестував. Сильні цього світу не хочуть зражувати собі великої імперії, бажають продовжувати політику коекзистенції, культурного обміну чи політичного відпруження — всі мовчать! Одинокий, що виразно став в обороні переслідуваних за Віру, це Папа Пій XII, який видав в 1945 р. спеціяльну Енцикліку „До всіх Східніх Церков" та в інших енцикліках, листах і при різних нагодах осуджував переслідування. Це було і є надалі великою підтримкою для переслідуваних.

Ось, Дорогі в Христі Браття і Сестри, ми розповіли Вам про нищення, переслідування і терпіння наших братів і сестер в холмській епархії. Могло б виглядати, що це не йде впарі з торжеством і різдвяною радістю. А однак в часі Різдва Христового, ми, крім Дитятка Ісуса, Його дівственної Матері, пастухів, трьох мудреців, маємо також злобного Ірода, що в своєму страху і безсиллі „розлютився вельми й послав повбивати у Вифлеємі й по всій його окрузі всіх дітей, що мали менше, ніж два роки. . ." (Мат. 2,16); навіть чотири дні по Різдві обходимо пам'ятку тих перших невинних мучеників за Христа! Наш Спаситель у Своїй програмовій, нагірній проповіді ясно проголосив: „Блаженні ви, коли вас будуть зневажати, гонити та виговорювати всяке лихо на вас, обмовляючи мене ради. Радійте і веселіться, бо нагорода ваша велика на небі" (Мат. 5,11-12). Опісля ще нераз Ісус Христос предсказував переслідування і заповідав: „Слуга не більший від пана свого. Переслідували мене — переслідуватимуть і вас" (Ів. 15,20). Дійсно з історії бачимо, що переслідування Церкви Христової сталось наче її прикметою, наче ознакою її правдивости. Різдво і перше переслідування про це нам пригадують.

Дорогі Браття і Сестри! На закінчення пригадуємо Вам головні прикмети християнина, члена Помісної Української Католицької Церкви. Нам треба найбільше дбати про виховання добрих християнських родин. Молитва, а головно спільна молитва в родинах, участь в Богослуженнях, Св. Сповідь і часте Св. Причастя — це ті засоби, що зберігають родину християнською на добро кожного члена родини і на добро нашої Церкви й Народу. З таких родин напевно будемо мати покликання до священичого й монашого життя. Зберігаймо українську мову, церковні, громадські установи. Зберігаймо наші релігійні звичаї і традиції, бо вони гарні і збережуть нашу духовість. Плекаймо єдність в парафії, але також ідім дальше, солідарність з нашим терплячим народом в Україні!

Продовжуймо наші змагання для утвердження нашої Церкви в Патріярхаті, яким наш нарід живе, бо бачить в ньому гідність, силу і захорону від дальших переслідувань. Не послаблюймо цих наших змагань нічим. Будьмо вповні зрілим Народом!

З празником Різдва Христового і Нового Року, складаючи Вам найсердечніші побажання всього добра, а зокрема всіх Божих благодатей, хай благословення Боже буде з всіми Вами

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!
БЛАГОСЛОВЕННЯ ГОСПОДНЄ НА ВАС!

✠ Блаженніший ЙОСИФ
Кардинал (Сліпий-Коберницький-Дичковський)
† МАКСИМ (Германюк)
Архиєпископ-Митрополит Вінніпезький Українців Канади
† АМВРОСІЙ (Сенишин)
Архиєпископ-Митрополит Філядельфійський Українців ЗСА
і Єпископ-Помічник † ВАСИЛЬ (Лостен)
† ГАВРИЇЛ (Букатко)
Архиєпископ Білгородський, Ап. Адміністратор Крижевацький
і Єпископ-Помічник † ЙОАКИМ (Сегеді), Єпископ Інсарійський
† НІЛЬ (Саварин)
Єпископ Едмонтонський
і Єпископ-Помічник † ДИМИТРІЙ (Грещук)
† ІСИДОР (Борецький)
Єпископ Торонтонський
і Єпископ-Помічник † МИХАЙЛО (Руснак)
† ВАСИЛІЙ (Гопко)
Єпископ Міділенський, Єпископ-Помічник Пряшівський
† АНДРЕЙ (Роборецький)
Єпископ Саскатунський
† ЙОСИФ (Шмондюк)
Єпископ Стемфордський
† ЙОСИФ (Мартинець)
Єпископ Куритибський
і Єпископ-Помічник † ЄФРЕМ (Кривий)
† ЯРОСЛАВ (Габро)
Єпископ Чікагський
† ІВАН (Прашко)
Єпископ Зігрітанський
Ап. Екзарх Українців в Австралії і Океанії
† ПЛАТОН (Корнилвк)
Єпископ Кастрамартійський
Ап. Екзарх Українців у Німеччині
† ВОЛОДИМИР (Маланчук)
Єпископ Епіфанський
Ап. Екзарх Українців у Франції
† ЄРОНІМ (Химій)
Єпископ Нювестмінстерський

Дано на Різдво Христове 1975/76 Р. Б.

Щоб цвітка жила...

Спілка Української Молоді Америки, Осередок — Нюарк, Н. Дж.

У першу сумну Річницю смерти Вл. п. сотн. Юрія Кононіва, великого прихильника і виховника молоді СУМА.

Слово виголошене при відкритій домовині старшою сумівкою Осередку Нюарк-Ірвінгтон — Любою Ґенсьор.

„...Я не вірю, що дід із
могили воскресне,
Але вірю, що ні, — він
увесь не умре.
Його думи нехитрі
додумають внуки,
І з очей ще віки
пломенітимуть в них
Його пристрасть і гнів.
Його радощі й муки, що,
вмираючи,
Він передав для живих".

Слова Василя Симоненка — з вірша „Дід умер"

Як уже бачите, у стіп Покійного і для нас Незабутнього — китиця цвітів. Це наш синівський для Нього поклін, — це наша невисловлена вдячність, це наші неописані вислови любови і пошани. А слова поета, для нас — молоді СУМА — це не лише звичайна поезія, — це для нас неначе заповіт. Я сказала — молоді СУМА; та тут не думаю про моїх лише друзів і подруг співучасників. Ні, — ця китиця цвітів це любов, пошана і вдячність цілого покоління, що доростало, росло, виховувалося, а потім ішло в життя дозрілим. Кожна цвітка зокрема — це мов кожне звено одного довгого, нерозірваного ланцюга Його відданої праці для молоді. І цей ланцюг зміряний довжиною двадцять п'ять років. Во якраз ТОЧНО — 25 років тому — (яка іронія, який дивний збіг часу — бо саме 27-го грудня 1949 року, у ранніх годинах, корабель причалив до Нюйоркського порту і П-во Кононів зробили свої перші кроки на новому континенті; точно — 25 років пізніше у досвітніх годинах ранку — таки 27-го грудня 1974 року, у місцевій лікарні, віддав своє останнє дихання Покійний сотн. Юрій Кононів) — П-во Кононів прибули до Ню Йорку, а вже в місяць пізніше, — на першій Сумівській стрічі — були познайомлені з Нюаркською громадою, а особливо з тодішньою молоддю СУМА. І з того часу почалося і тривало аж до останньої хвилини. Молодь виростала і відходила в життя, приходили діти, — доростали, виховувалися і знову відходили, — а на їх місці вже знова були діти і знова починалася праця від початку. А понад два місяці тому, на Святкуваннях 25-ліття СУМА нашого Осередку, — правдоподібно остання участь і останній виступ — нас тимбільше зобов'язує уважати Вас, Покійний і Дорогий наш Виховнику — МОСТОМ ГЕНЕРАЦІЇ, по якому перейшло ціле сумівське покоління. Так, що ці цвіти — це лиш частина того всього, що ми хотіли б Вам належно віддати, це символічні наші серця за Вашу увагу, за час, за довгі вечори, за труд, за науку. Ви ж бо учили нас, як виходити на сцену, як уклонитися, як правильно наголошувати слово, як убратися, в котрому місці усміхнутися. Ви залишили у нас нев'янучі цвіти, які і краскою і запахом залишаться у нас назавжди.

Ми свідомі того, що коли б Ви від нас не відійшли, то для нас все буде завчасно, ми свідомі того, що не зуміли б Вам ніколи належно віддячитися, чи відплатитися, — ми рівночасно свідомі, що Він, Милостивий і Справедливий, одинокий візьме до уваги Ваш труд і Вашу працю — а з другої сторони — голос наших сердець — і заплатить Вам належно Своєю ласкою.

В тому намірі, у стіп Всевишнього ми заносимо наші молитви.

„Хоч на щастя життя
багате
Але кожну людину ждуть
І печалі, і сум і втрати
І не можна їх обминуть".

(В. Симоненко — із збірки „Тиша і грім")

Дорога Пані Кононів, —

Ми свідомі того, який жаль, який біль, Ви зараз переносите, бо ми здаємо собі справу, яку велику втрату Ви понесли; ми свідомі того, що ми за убогі на слова потіхи, чи полегші, бо ще досі нікому не вдалося загоїти рани, чи бодай зменшити біль по втраті найдорожчої людини. Ми певні лише одного, — що Покійний любив Вас дуже і Він, напевно не бажав би своїм відходом нанести Вам прикрости, суму, чи болю. Ми віримо, що коли б Він побачив Вас сьогодні, сумною, прибитою, Він напевно устами поета висловив би бажання, — або може прохання: —

„...Щоб ніколи сльоза на вії
Не світилася мов роса
Хай же щастям завжди
ясніє
Некриклива Твоя краса.

Я не йму Тобі зовсім віри,
Як сумною побачу Тебе —
Небо в сутінь буває сірим
А насправді ж воно —
голубе".

(В. Симоненко — із збірки „Тиша і грім")

Ділимося сумною вісткою
з Родиною, Односельчанами і Знайомими,
що дня 16-го грудня 1975 року, по короткій
і тяжкій недузі відійшов у Вічність на 52 році життя,
наш Найдорожчий

ЧОЛОВІК, ТАТО, СИН, БРАТ і ВУЙКО

бл. п.

АНДРІЙ ПЕТРИК

нар. в с. Денисові, пов. Тернопіль.

ПОХОРОНИ відбулися 19-го грудня 1975 р. на українському православному цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:
син РОМАН
дочка ОЛЬГА БАСНЯК з Родиною
мама АННА
брат БОГДАН з Родиною

Полтавський вечір у Бостоні

Ініціятивна група Полтавців в Бостоні, що складалась з трьох родин: Бараників, Кайків та Калініченків, влаштувала в неділю, 19-го жовтня ц.р. „Полтавський Вечір" для вшанування 800-річчя Полтави. Цей вечір мистецькою програмою та полтавськими стравами відбувся в залі УПЦеркви св. Андрія в Бостоні. На прохання згаданої групи полтавців програма вечора відбулася при співпраці та під патронатом Відділу УККА-Бостон.

Програму започатковано українським національним гимном, що його виконали присутні перед відкритою й гарно вдекорованою сценою при фортепіяновому супроводі піяніста Мирослава М. Вінтонева.

З черги інж. К. Гусяк, голова В-УККА-Бостон, привітав Полтаву й бостонських полтавців з 800-річчям та погратулювавши, подякував за їх цінний труд та за запрошення Відділу УККА - Бостон до співпраці. Він представив також публіці полтавця інж. Андрія Бараника, що виголосив принагідну доповідь про значення Полтавщини та міста Полтави в історії розвитку української культури, вказуючи на цілий ряд культурних діячів що їх видала Полтавщина, які своєю діяльністю причинилися до піднесення культурного рівня та національної свідомости українського народу..

Доповідач звернув увагу присутніх на велике табльо, що на ньому були побільшені фотографії 19-ох діячів полтавщини, було 12 фотографій важливих будинків Полтави, була також в кольорах географічна мапа полтавської области, типові полтавські хати та народна полтавська ноша. Всі фотографічні побільшення зробив полтавець Сергій Кайко а табльо естетично оформив полтавець Микола Калініченко, що був рівночасно мистецьким керівником музичної частини програми.

У музичній частині програми виступала дв кратно солістка Ляриса Діяк, ліричне сопрано Бостону. Вона виконала 3 пісні з „Наталки Полтавки" та сольоспів „Чорнобривці". Підготоване до цеї програми жіноче тріо в складі Ляриса Діяк, Ліда Головата та Леся Струж в двох своїх виступах виконали пісні: „Полтавський рушничок", „І по той бік гора", „Мої Ясени" та „Мавки". Солістка і жіноче тріо виступили зі своїми точками при фортепіяновому акомпаньяменті українського піяніста Мирослава М. Вінтонева, що в своїй сольовій точці програмі виконав на фортепіяні „Спомини з гір" — Безкоровайного. При акомпаньяменті цього піяніста, виступив також Евген Мороз, бостонський бас-баритон і виконав дві народні пісні „Ой під вишнею" і Ой у полі три криниченьки." Солістка і жіноче тріо виступило в гарних полтавських народних строях.

Виконавців програми публіка нагородила довгими оплесками, висловлюючи своє признання. Також гучними оплесками нагородила публіка Марію й Сергія Кайко за гарно, на переміну прочитаний вимок з Енеїди І. Котляревського, „Еней в пеклі".

На прикінці програми на сцену викликано всіх виконавців мистецької програми з її керівником, і дві дівчинки вручили їм дві великі китиці квутів.

В передпослідній точці програми д-р Роман Миколаєвич зі сцени привітав і погратулювавши бостонським полтавцям в імені Регіональної Комісії дослідів Полтавщини при НТШ в Ню Йорку заохочував їх збирати всі матеріяли й спогади з Полтавщини для регіонального збірника Полтави.

Після програми полтавки подали гостям, що сиділи за столами полтавську вечерю, що складалася з галушок, мандриків пиріжків, вишняку і квасу. На початку вечері Сергій Кайко прочитав гумористичний вірш „Ода до вареників", а цілу програму полтавського вечора, під кінець вечері, закінчив кінцезаступник голови в Бостоні, що як конферансьє проводив від початку до кінця цілого вечора. Він висловив подяку групі полтавців, що зорганізувала програму й всім, що допомогли звеличати 800-річчя Полтави в Бостоні. Він згадав імена родин Гриценків, Бортників, Кондратюків, Голубів, Ранюків, а з пань згадав Одомірку, Колоскову, Міцкевичеву, Гливу та молоді членкині Відділу ОЧСУ - Бостон, що допомагали подавати до вечері гостям та всім, що приготовили, варили й розносили до столів вечерю, а відтак допомогли спрятувати й впорядкувати.

Ввесь час сцена була відкрита, а прибрано її трикольоровими рисунками вишивок, відповідними написами „Полтаві - 800 років" та великим гербом міста Полтави

На малиновому квадратовому щиті напнятий золотий лук. — все це роботи полтавця Миколи Калініченка, мистецького керівника програми цього вечора.

Інж. Михайло Вінтонів

Дир. Петро Постолюк...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

сі відвороту Української Галицької Армії в березні 1919-го року був приділений до Першої Бригади УСС, як її адьютант. Після ліквідації УГА, перейшов з кількома іншими стрільцями до повстанського загону отамана Волинця і опісля до Дієвої Армії в Могилеві.

Після прогри Визвольних Змагань П. Постолюк закінчив торговельну школу та спеціяльні курси книговедення і був одним із основників та перших директорів в-ва „Червона Калина" у Львові. В 1923-му році закінчив студії на філософічному факультеті Віденського університету, але повернувшись до Львова, знову почав широку видавничу і громадську діяльність, бувши в проводі багатьох крайових установ.

Після скитання по Західній Европі, в 1949 році поселився з дружиною Лідою і малолітньою донею в Америці, зразу ж відновивши тут в-во „Червона Калина", яке під його проводом діє до сьогодні. В 1958-му році зустріла його велика родинна трагедія, як по короткій недузі померла його дружина.

Після його відходу на емеритуру, місце дир. Петра Постолюка в „Свободі" не легко буде заповнити працівником з таким знанням, досвідом, ініціятивою та енергією і відданістю своїй праці, що ними він завжди визначався, крім великого такту, дружби і співпраці, за які його шанували і любили його співпрацівники, бажаючи йому тепер ще довгих-довгих емеритованих літ життя і творчої праці для своєї громади і народу, яким так віддано він служить все своє дотеперішнє життя.

ПЕРША РІЗДВЯНА...

(Закінчення зі стор. 2-ої).

бо того Ти, Всесвітлий,
появився
Мені і Мудрецям і всім
сотворінням".

Кінчиться поема і слова Марії досить життєво. Марія каже, що мусить тікати до Єгипту і там потрібні їй будуть дари Мудреців:

„Мушу тікати до Єгипту
з Тобою і для Тебе,
о мій Ти провіднику, о мій
Ти сину!
Мій Сотворителю і мій
Спасителю,
Отроча маленьке —
Превічний Воже".

Ось і короткий зміст із уривками тієї першої різдвяної поеми. Хай і це поможе нам вдихнути на мить цю давню, глибоку і щиру побожність різдвяних днів.

(„Християнський Голос", 1963).

(Кінець).

Президент підписав закон щодо зменшення податків

Вейл, Колорадо. — В дорозі з Вашінґтону до цього лещатарського курорту президент Джералд Форд підписав законопроєкт, який продовжує зменшення у федеральних податках на перших 6 місяців 1976-го року, як також підписав 18 інших законопроєктів, заки розпочав свої однотижневі вакації. Разом з Президентом до Вейл прибула його дружина Бетті, дочка Сузен і син Майкел і Стівен.

Як відомо, ще минулого тижня Президент і Конґрес дійшли до порозуміння щодо зменшення податків в 1976-му році на 18 більйонів долярів, але законодавці обіцяли в майбутньому також зменшити видатки федерального уряду, однак застерігаючи собі право збільшувати або зменшувати ці видатки, якщо цього вимагатимуть економічні обставини.

Пресовий секретар Білого Дому Рон Нессен повідомив, що під час полету до Вейл президент Форд, між іншим, підписав також законопроєкт, який передбачує ширше вживання в ЗСА метричної системи, як також сказав, що під час вакацій Президент плянує розглянути 29 інших законопроєктів.

Президент підписав енерґетичний законопроєкт

Вашінгтон. — Після однорічної конфронтації між Білим Домом і Конґресом в справі цін на нафту, президент Джералд Форд у понеділок, 22 грудня, підписав компромісовий законопроєкт, який має обнизити ціни на американську нафтову ропу та устабілізувати ціни бензини та оливи до огрівання, принаймні на наступних півтора року. Президент також повідомив, що зносить 2-долярову підвишку в миті, яка мала на меті зменшити імпорт закордонної нафти. Повідомляючи про своє рішення підписати компромісовий законопроєкт, президент Форд сказав, що хоча цей проєкт не є цілком задовільний, то найголовнішою справою тепер є закінчити розбіжності між Конґресом і Білим Домом щодо енерґетичної програми та розпочати старання перетворити ЗСА у самовистачальну країну щодо пального.

Перша матура в Балтіморській Школі Українознавства

Балтімор (АБУ), — Школа Українознавства в Балтіморі на протязі 25-річного існування добре послужила нашій громаді і нашому народові, коли зважимо, що за цей час понад три сотні української молоді нашого міста пізнало у ній українську історію, географію, культуру, мистецтво, а передусім навчалось української літературної мови.

У тій школі виховалось наше нове покоління, що України не бачило, одначе доля українського народу і його майбутнє йому не чужі. Ця молодь, почуваючи себе американськими українцями, не проявляє комплексу меншевартости, притаманному більшости з нас, не відчужується від своєї громади, і не відтягається від обов'язку продовжувати працю своїх батьків, дідів і прадідів. У нашому місті непомітно і поступово вона починає діяти там де цього найбільше потрібно. Закінчивши Школу Українознавства, вона повертається вже вчителями до тієї школи, переймаючи провід у Пласті, СУМІ, УМІ, і організує та ідейно цілеспрямовує наші прилюдні виступи перед американським світом, а також сама бере у них активну участь. Для неї —українець українцеві брат, —а старшого покоління партійні міжусобиці та політична нетерпимість незрозумілі і неприємливі. В неї переважає почуття побратимства і кровного споріднення, і вона, як заходить потреба, свідомо переймає громадські обов'язки.

Тож пригляньмося дещо ближче до нашої Школи Українознавства при УККА у Балтіморі та її хосенай праці

В цьому році наша Школа Українознавства при УККА в Балтіморі, без розголосу і ювілейних бенкетів, проте серед невпинного процесу навчання відзначає своє 25-річчя. І саме в цьому ювілейному році як найкращий подарунок громаді, школа вперше випустила у світ своїх ґрадуантів, себто повних матурантів з предметів українознавства. Усіх їх молодих, життєрадісних і свідомих українців було дванадцять, як 12 апостолів із Святого Письма, а саме: Галя Зозуляк, Зірка Ніщук, Христина Поліщук, Марта Сушко, Христина Саламаха, Іван Хай, Юрій Корж, Василь Ніщук, Зенон Сушко, Мирон Поліщук, Мирон Вацлавів, Роман Царик.

На матуральних іспитах був присутній д-р Роман Дражньовський, шкільний інспектор УККА, а їх переводили проф. Михайло Хома, інж. Володимир Сушко і о. Юрій Маркевич.

В школі тепер навчається 60 учнів у старших клясах і п'ятьох у нижчих. Адміністратором школи є колишня учениця, а тепер професійна сила в ділянці хемічних речовин мґр Ірина Траска, яка для добра молоді не жаліє свого часу ані труду. До педагогічного складу школи належать професори: Михайло Хома, о. шамбелян Мельничук, Володимир Сушко, Володимира Войтович, Петро Войтович, Марія Зозуляк (колишня учениця, сьогодні професор американської середньої школи).

Обов'язки голови Батьківського комітету виконує Теодор Хай. Зокрема заслуговує на признання факт, що завдяки наполегливих заходам інж. Володимира Сушка, школа офіційно отримала визнання від шкільної влади стейту Мериленд признання кредитів, себто учні нашої школи дістають кредет з української мови, як іноземної в іхній американській школі.

На протязі цілого періоду діяльности школи від 1950-го року навчав у ній безперервно проф. Михайло Хома, директор школи, а часово вчили в ній професори: Марія Хома, душа усіх мистецьких імпрез, Ольга Курилас, о. Андрій Ілінський, Семен Михайлишин, Софія Михайлишин, св. п. Борис Зелинський, Оксана Калиновська, Лідія Чумак, Лідія Лемішка, Петро Войтович і о. Юрій Маркевич.

Заряд школи влаштовував багато цікавих і успішних мистецьких імпрез, як; вистава опери „Коза Дереза", Різдвяних Вертепів та інтермедій, патріотичних святочних програм, танцьовальних виступів на місцевих українських фестивалях та виступ, на запрошення американських шкіл та інституцій.

Реасумуючи, у 25-літний ювілей, тієї справді заслуженої нашої школи, Балтіморської громаді не лише годиться заспівати найщиріше педагогічному і адміністративному персоналові школи многолітствіє, але якнайбільше активно і словом і ділом підтримати школу як свою головну фортецю, або як сьогодні висловлюються, — цілюще джерело української етнічної ідентичности.

Український Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк, 119-2 ...

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в приміщенні Клюбу у п'ятницю, 26-го грудня ц.р. о год. 7:30 вечора, відбудеться Літературно-музичний Клюбовий Вечір. У програмі візьмуть участь: інж. Іван Жуковський, Іван Керницький-Ікер і Теодор Терен-Юськів.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Членам і Відділам УНСоюзу

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року, Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та здепонувати у банках гроші, одержані від Відділів,

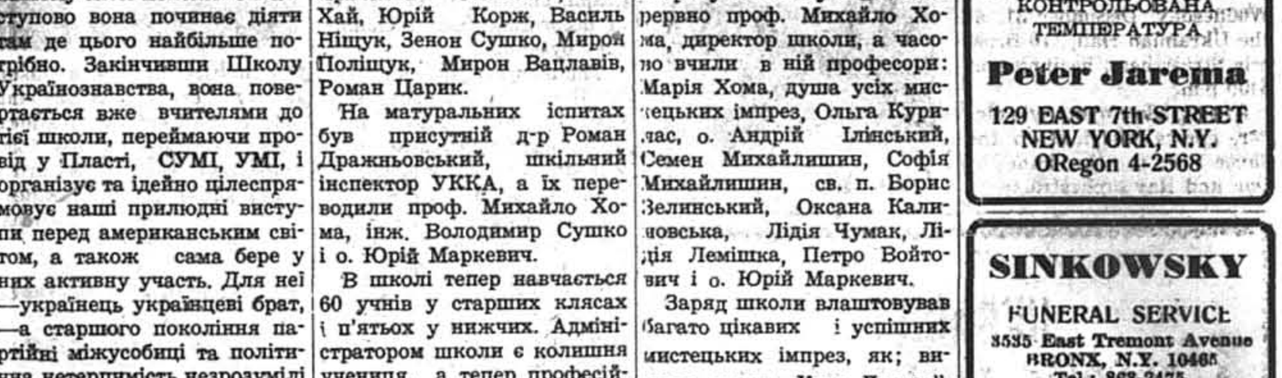
не пізніше, як вполудне 31-го ГРУДНЯ 1975 р.

Гроші, прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1975 рік. З уваги на це, закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскорійше, а всі Відділи УНСоюзу вислати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше, як у СЕРЕДУ, 31-го ГРУДНЯ 1975 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному звіті.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНСОЮЗУ

ТАРЗАН, Ч. 7410. Тарзан пояснює свій поспіх

Це ще одна твоя перемога, Тарзане... Цей кінь тепер задля тебе пішов би до самого пекла!

Старатимуся ©минути той шлях!...

...Я не позичав би його, Петре, якщо б не був стурбований дивним передчуттям про долю моєї жінки!

Правдоподібно покажеться, що турбуюся надаремно, але почуватимуся краще, коли сам переконаюся в тому!